

Uitleningen van de digitale bibliotheek

E-books en luisterboeken worden steeds populairder. Steeds meer gebruikers lezen en luisteren vanaf hun e-reader, tablet of telefoon. Zowel het aanbod als het aantal uitleningen groeit. Volwassenen vormen de grootste groep leners.

Wat is de landelijke digitale openbare bibliotheek?

De landelijke digitale openbare bibliotheek, ofwel de [online Bibliotheek](#), biedt bibliotheekleden toegang tot e-books en via de [LuisterBieb](#)-app tot luisterboeken. Tot 2019 bood de online Bibliotheek ook online cursussen aan. Daarnaast wordt via de online Bibliotheek één keer per jaar [VakantieBieb](#) opengesteld: een gratis app met 50-60 e-books voor het hele gezin. De VakantieBieb app opent op 1 juni met e-books voor jeugd, waarmee kinderen en jongeren kunnen doorlezen in de vakantie en hun leesvaardigheid op peil kunnen houden. Op 1 juli komen ook de e-books voor volwassenen beschikbaar. De VakantieBieb sluit op 31 augustus.

Aantal uitleningen e-books blijft stijgen

Sinds de start van het e-bookplatform laat het aantal uitleningen via de online bibliotheek een stijgende lijn zien, met groeipercentages van 99% (2015) en 74% (2016). Daarna vlakke de groei relatief gezien af, maar bleef het aantal uitleningen stijgen. In 2016 werden 2,8 miljoen e-books uitgeleend door de online bibliotheek; in 2018 is dat gestegen tot 3,5 miljoen uitleningen (Van de Burgt & Van de Hoek, 2019; CBS, 2019a). Uit onderzoek naar leners van e-books blijkt dat de meeste boeken die worden geleend bij de online Bibliotheek daadwerkelijk worden gelezen (90%). Voor 33% van de leden is de online Bibliotheek de enige manier om aan e-books te komen (Damen & Blokker, 2017).

Bron: Van de Burgt & Van de Hoek, 2019; CBS, 2019a.

E-reader en tablet meest gebruikte devices

De e-reader en tablet zijn veruit de meest gebruikte apparaten om e-books op te lezen. Meer dan de helft van de e-books wordt gedownload voor de tablet of smartphone (61%), 37% van de uitgeleende e-books wordt gedownload voor de e-reader. Slechts 2% wordt online gelezen (KB, 2019). Dit komt overeen met de uitkomsten van breder onderzoek naar digitaal lezen: lezers maken het meest gebruik van de e-reader (58%), tablet (36%) en smartphone (25%) om digitaal te lezen. Drie op de tien digitale lezers gebruiken hier meerdere devices voor; met name jongeren lezen vaak via meerdere devices (Peters & Van Strien, 2019).

Luisterboeken steeds populairder

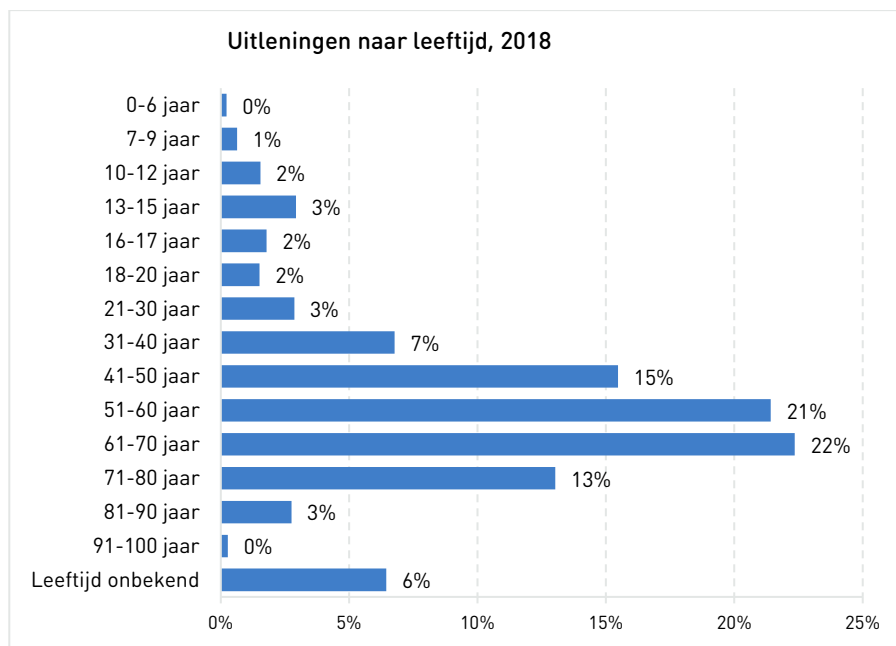
Ook in het aantal uitleningen van luisterboeken is een stijging te zien. In 2018 werden ruim 1,3 miljoen luisterboeken uitgeleend, ruim 400 duizend meer dan het jaar daarvoor. Via de VakantieBieb werden in 2018 in een periode van 2 maanden 1,7 miljoen e-books uitgeleend. In 2017 waren dat ruim 2,2 miljoen uitleningen in een periode van 3 maanden. Het aantal uitgeleende cursussen daalde tussen 2017 en 2018 van 43 duizend naar 26 duizend (Van de Burgt & Van de Hoek, 2019; CBS, 2019a). In 2019 is het aanbod van cursussen via de digitale bibliotheek stopgezet.

Uitleningen digitale bibliotheek	2015	2016	2017	2018
E-books	1.608.815	2.801.970	3.211.940	3.515.936
VakantieBieb	2.255.397	1.912.518	2.223.530	1.709.225
Luisterboeken	171.105	337.851	890.541	1.336.695
Cursussen	-	11.774	42.519	26.421

Bron: Van de Burgt & Van de Hoek, 2019; CBS, 2019a.

Meer e-books voor volwassenen uitgeleend

Het merendeel van de 3,5 miljoen in 2018 uitgeleende e-books waren boeken voor volwassenen (91%). Met name door digitale leden tussen de 40 en 70 jaar oud worden veel e-books geleend (59%). Er wordt meer fictie (88%) dan non-fictie (12%) geleend, zowel door jeugd als door volwassenen. Dit ligt in lijn met de samenstelling van de collectie e-books: deze bestaat voor 71% uit fictie. In 2018 leenden actieve gebruikers van de digitale bibliotheek gemiddeld 17 e-books. Jeugdleden leenden gemiddeld 7 e-books per actief lidmaatschap in 2018, tegenover 19 e-books door volwassenen. Het gemiddeld aantal uitgeleende e-books per actieve gebruiker stijgt nog steeds: van gemiddeld 5 in 2014 tot gemiddeld 17 in 2018. Uit de fysieke bibliotheek werden in 2018 per volwassen lid gemiddeld 15 boeken voor volwassenen uitgeleend. Het aantal fysieke uitleningen daalt al jaren, terwijl e-books in dit opzicht een stijgende lijn laten zien (Van de Burgt & Van de Hoek, 2019; CBS, 2019a; CBS, 2019b). *Huidpijn* van Saskia Noort was in 2018 het meest uitgeleende e-book voor volwassenen; bij de jeugd stond *De ruïnes van Gorlan* van John Flanagan bovenaan.

Bron: KB, 2019.

Top 10 meest uitgeleende e-books in 2018

Volwassenen		Jeugd	
Titel	Auteur	Titel	Auteur
1 Huidpijn	Saskia Noort	De ruïnes van Gorlan	John Flanagan
2 Heks	Camilla Läckberg	De outsiders	John Flanagan
3 Wees onzichtbaar	Murat Isik	Haat	Mel Wallis de Vries
4 Judas	Astrid Holleeder	De jacht op het schaduw-dier	John Flanagan
5 Kolja	Arthur Japin	De brandende brug	John Flanagan
6 Dochters van de kust	Lynn Austin	De dragers van het eikenblad	John Flanagan
7 De gezelschapsdame van Willowgrove	Sarah Ladd	De Caldera	Mel Wallis de Vries
8 De tolk van Java	Alfred Birney	Shock	John Flanagan
9 Vingervlug	Sarah Waters	Het ijzige land	John Flanagan
10 Tsjajkovskistraat 40	Pieter Waterdrinker	De keizer van Nihon-Ja	John Flanagan

Gebruikers tevreden met leenproces

Gebruikers van de online Bibliotheek zijn over het algemeen tevreden: zowel het gebruik van e-books als het gebruik van luisterboeken wordt gemiddeld met een 7,3 gewaardeerd. Drie op de vier e-book leners zijn (zeer) tevreden met het leenproces: het inloggen, lenen van e-books en het overzicht van geleende e-books. Grootste verbeterpunt is het aanbod: 31% van de gebruikers is ontevreden over de actualiteit van de titels in de collectie (De Bruijn & Van der Hoorn, 2019).

Gratis e-bookkanalen populairst

Naast de digitale bibliotheek bieden veel andere partijen e-books aan. De meeste e-booklezers verkrijgen hun digitaal leesvoer echter gratis: via legale downloads (gemiddeld 5 e-books per jaar), door te ruilen (4 e-books) of via illegale downloads (4 e-books). De meeste e-books die tegen betaling worden aangeschaft, worden gekocht bij een online boekwinkel (gemiddeld 3 e-books per jaar), een abonnementsmodel, zoals Kobo Plus (2 e-books), of geleend bij de digitale bibliotheek (2 e-books) (Witte & Van Strien, 2018).

Bronnen

- › Bruijn, S. van de & Hoorn, N. van der (2019). Bezoekers van online Bibliotheek geven hun mening. Klanttevredenheidsonderzoek naar de website, e-books app & de LuisterBieb app van online Bibliotheek. Amsterdam: MWM2, in opdracht van KB.
- › Burgt, A. van de & Hoek, S. van de (2019). [Bibliotheekstatistiek 2018](#). Den Haag: KB.
- › Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), StatLine (2019a). [Landelijke digitale openbare bibliotheek; gebruik, accounts en licenties](#).
- › Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), StatLine (2019b). [Openbare bibliotheken; leden, collectie, uitleningen vanaf 1900](#).
- › Damen, D. & Blokker, I. (2017). *De online Bibliotheek. Wensen en behoeften van gebruikers en potentiële gebruikers*. Amsterdam: Motivaction, in opdracht van KB.
- › KB (2019). *Datawarehouse*.
- › Peters, S. & Strien, S. van (2019). [Rapportage Boekenbranche Meting 47 - 1e reguliere meting van 2019 naar het kopen, lezen en lenen van boeken](#). Amstelveen: GfK, in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak (Koninklijke Boekverkopersbond, de Groep Algemene Uitgevers, Stichting Lezen, CPNB, KB).
- › Witte, E. & Strien, S. van (2018). [Rapportage Boekenbranche Meting 43 - 1e reguliere meting van 2018 naar het kopen, lezen en lenen van boeken](#). Amstelveen: GfK, in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak (Koninklijke Boekverkopersbond, de Groep Algemene Uitgevers, Stichting Lezen, CPNB, KB).